

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kansallisen finanssipoliittisen lainsäädännön muuttaminen (julkinen 13.11.)

MARKETTA HENRIKSSON

EU- JA KANSAINVÄLISTEN ASIOIDEN SIHTEERISTÖN PÄÄLLIKKÖ

7.11.2025

Uuden finanssipoliittisen sääntelyn keskeiset kohdat

- Rahoitusasematavoitteet asettaa finanssipoliittinen parlamentaarinen työryhmä
- Vaalikauden ja ylivaalikautinen tavoite asetetaan valtion ja paikallishallinnon yhteenlasketulle rahoitusasemalle
 - tavoitteiden asettamista määrittävät EU- ja kansalliset reunaehdot
 - vaalikauden tavoite asetetaan vaalikauden alussa vaalikauden viimeiselle vuodelle ja ylivaalikautinen tavoite asetetaan vaalikauden puolivälissä seuraavalle kahdeksalle vuodelle keskimääräisenä rahoitusasemana
 - korjausmekanismi koskee vain vaalikauden tavoitetta
- Siirtymäaika
 - vain EU-lainsäädännöstä tulevat reunaehdot määrittävät tavoitteenasettelua vaalikaudella 2027-2031
 - koko kehikko käytössä 2033 jälkeen; täysimääräisesti 2035 alkavalla vaalikaudella
- Talouspolitiikan arviointineuvosto toimii itsenäisenä finanssipolitiikan valvojana

EU:n finanssipoliittiset säännöt

The background features several thick, dark teal lines that curve and intersect across the white page, creating a modern, abstract graphic design.

Keskeiset muutokset uudessa sääntökehikossa

- Ennaltaehkäisevässä osassa seurataan jatkossa vain nettomenopolkua
 - Jäsenvaltiot asettavat nettomenopolun kansallisissa keskipitkän aikavälin (finanssipoliittis-rakenteellisissa) suunnitelmissa, jotka tehdään vaalikauden pituudesta riippuen neljäksi tai viideksi vuodeksi, ja jotka neuvosto hyväksyy
- Korjaavassa osassa velkakriteerin noudattamisen arviointi muuttunut
 - Velkakriteerin rikkoutumiseen perustuva liiallisen alijäämän menettely (velka-EDP) voidaan käynnistää, jos jäsenvaltio, jonka velka ylittää 60 % BKT:sta, poikkeaa neuvoston hyväksymältä nettomenopolulta
- Budjettikehysdirektiivi edellyttää jatkossakin kansallisen numeerisen finanssipoliittisen säännön kirjaamista kansalliseen lakiin
 - Keskipitkän aikavälin tavoite (MTO) on poistettu EU-kehikosta

Nettomenopolku

- Nettomenopolku ilmaistaan nimellisten nettoperusmenojen kasvuna
- Nettoperusmenot = julkiset menot ilman
 - korkomenoja
 - päätösperäisiä tulopuolen toimenpiteitä
 - unionin ohjelmista aiheutuvia menoja, jotka katetaan täysin unionin rahastoista saatavilla tuloilla
 - unionin rahoittamien ohjelmien yhteisrahoituksesta johtuvia kansallisia menoja
 - työttömyysetuusmenojen suhdanteesta johtuvia osatekijöitä

Esimerkki nettoperusmenojen laskennasta ex-post

		2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Nettoperusmenot									
Julkiset menot yhteensä	mrd. EUR	140.010	152.306	158.568	163.295	166.527	170.757	175.271	179.507
Korkomenot	mrd. EUR	1.497	3.181	3.873	4.307	4.723	5.193	5.698	6.100
EU-rahoitettiset menot	mrd. EUR	0.785	1.013	1.210	1.143	0.940	0.563	0.463	0.463
EU-ohjelmien yhteisrahoituksesta johtuvat kansalliset menot	mrd. EUR		0.441	0.542	0.562	0.525	0.489	0.449	0.449
Suhdanteesta johtuvat työttömyysmenot	mrd. EUR	0.164	0.207	0.687	0.641	0.409	0.235	0.149	0.043
Kertaluonteiset menot (pl. EU-rahoitteiset)	mrd. EUR	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
Nettoperusmenot (ennen tulopuolen toimenpiteitä)	mrd. EUR	137.564	147.464	152.257	156.642	159.929	164.277	168.511	172.452
Harkinnanvaraiset tulopuolen toimenpiteet yhteensä	mrd. EUR	-0.149	-0.375	-0.646	1.844	0.292	-0.026	-0.271	-0.083
Tulopuolen toimet (muutos, pl. EU-rahoitteiset), pl. kertaluonteiset	mrd. EUR	-0.149	-0.375	-0.646	1.844	0.292	-0.026	-0.271	-0.083
Kertaluonteiset tulot (pl. EU-rahoitteiset)	mrd. EUR	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
Nettoperusmenot	mrd. EUR	137.713	147.839	152.903	154.798	159.637	164.303	168.782	172.535
Nettoperusmenojen muutos	mrd. EUR		10.275	5.439	2.541	2.995	4.374	4.505	4.024
Nettoperusmenojen kasvu	%		7.47	3.69	1.67	1.91	2.74	2.74	2.39

Nettomenopolku ja sopeutuskauden pidentäminen

- Nettomenopolku ilmaistaan nimellisten nettoperusmenojen kasvuna
 - Nettomääräiset perusmenot: julkiset menot ilman korkomenoja, harkinnanvaraisia tulopuolen toimenpiteitä, unionin ohjelmista aiheutuvia menoja, jotka katetaan täysin unionin rahastoista saatavilla tuloilla, unionin rahoittamien ohjelmien yhteisrahoituksesta johtuvia kansallisia menoja sekä työttömyysetuusmenojen suhdanteesta johtuvia osatekijöitä
- Nettomenopolku määritetään lähtökohtaisesti 4 vuoden sopeutusjakson oletuksella, mutta sopeutusjaksoa on mahdollista pidentää 7 vuoteen, mikäli jäsenvaltio sitoutuu merkittäviin lisä uudistuksiin ja -investointeihin
 - Mahdollisesta pidennyksestä huolimatta suunnitelma tehdään 4/5 vuodeksi
 - Uudistukset ja investoinnit eivät saa olla liian pitkälle edenneitä
 - Ensimmäisellä kaudella RRP-toimia koskeva poikkeus

Nettomenopolkua rajoittaa komission viiteura

- Nettomenopolun asettamista rajoittaa komission laskema viiteura
 - Toimitetaan jäsenvaltioille, mikäli jompikumpi perussopimuksen viitearvoista rikkoutuu
 - Komissio voi toimittaa viitearvoja noudattaville jäsenvaltioille niiden pyynnöstä teknisiä tietoja
- Viiteura pohjautuu komission velkakestävyysanalyysin perusteella tehtyihin laskelmiin, ja ensimmäisellä suunnitelmakierroksella vuonna 2024 se pohjautui Euroopan komission velkakestävyysraportissa 2023 kuvattuun menetelmään.
- Nettomenopolku voi kuitenkin olla perustelluista syistä vähemmän vaativa kuin viiteura

Viiteuran laskeminen (1/3)

- 1) Viiteuran perusvaatimuksena on, että julkisen talouden velkasuhde on sopeutuskauden päättyessä keskipitkällä aikavälillä (10 vuotta sopeutuskauden jälkeen) laskussa, pysyy uskottavasti laskevalla uralla tai säilyy perussopimuksen määrittelemän 60 % viitearvon alla.
- 2) Perusvaatimuksen lisäksi velkasuhteen on laskettava kolmessa vaihtoehtoisessa deterministisessä stressiskenaariossa. Deterministisiä stressitestejä ovat skenaariot matalammasta rakenteellisesta perusjäämästä, heikommasta korko-kasvu-erotuksesta sekä rahoitusmarkkinastressistä, joita kaikkia tarkastellaan sopeutuskauden jälkeiseltä ajanjaksolta.

Viiteuran laskeminen (2/3)

- 3) Velan on laskettava viitenä sopeutuskautta seuraavana vuotena vähintään 70 % todennäköisyydellä. Tämän stokastisen analyysin pohjana on 10000 historiallisiin jakaumiin perustuvaa shokkia, jotka liittyvät julkisen talouden rahoitusasemaan, talouskasvuun, korkoihin ja valuuttakursseihin.
- 4) Viiteuran pitää varmistaa, että ennustettu julkisen talouden alijäämä saadaan sopeutuskaudella laskettua alle 3 % suhteessa BKT:hen ja se pysyy kyseisen viitearvon alapuolella keskipitkällä aikavälillä.

Viiteuran laskeminen (3/3)

- 5) Viiteuran on lisäksi varmistettava, että julkisen talouden sopeutus on suunnitelman aikana pääsääntöisesti samansuuruista joka vuosi koko sopeutuskauden ajan, lukuun ottamatta ensimmäisiä suunnitelmia koskevia poikkeuksia. Oletuksena viiteuran määrittämisessä on, että muita julkisen talouden toimenpiteitä ei toteuteta sopeutuskauden jälkeen.
- 6) Viiteuran pitää riskiperusteisten vaatimusten lisäksi täyttää kaksi turvalauseketta, jotka koskevat velkakestävyyttä ja alijäämää.
- Velkakestävyysturvalauseke: Viiteuran tulee varmistaa julkisen velan ennustettu lasku vuosittain sopeutusperiodin aikana keskimäärin (vertailukohtana joko viiteuran alkua edeltävä vuosi tai viimeinen EDP-vuosi) vähintään (1 prosenttiyksikkö suhteessa BKT:hen kun julkisen velan suhde BKT:hen on yli 90 % tai 0,5 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen kun julkisen velan suhde BKT:hen on 60-90 %)
 - Alijäämäturvalauseke: Viiteuran tulee varmistaa, että julkisen talouden sopeutus jatkuu tarvittaessa, kunnes alijäämä saavuttaa riittävän turvamarginaalin alijäämäviitearvoon (marginaali: rakenteellisesti 1,5 % suhteessa BKT:hen) -> Rakenteellisen perusjäämän vuotuinen parannus vaaditun marginaalin saavuttamiseksi tulee olla 0,4 % suhteessa BKT:hen (0,25 % suhteessa BKT:hen, jos sopeutumisjaksoa pidennetään)

Keskeistä budjettikehysdirektiivistä

- Kansallinen numeerinen finanssipoliittinen säännön kirjattava kansalliseen lakiin
 - Finanssipoliittisen säännön tulee varmistaa EU-sääntöjen noudattaminen (perussopimusten viitearvot ja nettomenopolku)
- Itsenäisten finanssipoliittikan instituutioiden (IFI) roolia vahvistettiin direktiivin muutoksessa
 - Vuotuisten ja monivuotisten makrotalouden ennusteiden vahvistaminen
 - Kansallisten numeeristen finanssipoliittisten sääntöjen noudattamisen seuraaminen
 - Kansallisen julkisen talouden kehikon yhtenäisyyden, johdonmukaisuuden ja vaikuttavuuden arvioiminen
 - Osallistuminen pyynnöstä säännöllisiin kuulemisiin ja keskusteluihin kansallisessa parlamentissa
 - ”Comply or explain”: Jäsenvaltioiden on noudatettava IFI:n arviointeja tai selitettävä julkisesti kahden kuukauden kuluessa, miksi ne eivät noudata niitä

Kansallinen finanssipoliittinen kehikko

The background features several thick, dark teal curved lines that sweep across the frame. One line starts from the left edge and curves downwards towards the bottom right. Another line starts from the bottom left and curves upwards towards the right. A third line starts from the bottom center and curves upwards and to the right. On the far right, two lines curve upwards and outwards, resembling a fan or a stylized plant.

Kansallinen finanssipoliittinen sääntökehikko

Julkisen taloudenhoidon tavoite: enintään 60 % ja pitkällä aikavälillä enintään 40 % BKT:sta

Reunaehdot:

- 1) Edistää EU-viitearvojen noudattamista
- 2) Täyttää vähintään kansallisen keskipitkän aikavälin suunnitelman mukaiset sitoumukset.
- 3) Vaalikauden tavoite: edistää ylivaalikautisen tavoitteen saavuttamista.
- 4) Ylivaalikautinen tavoite: julkisyhteisöjen velan suhteessa bruttokansantuotteeseen arvioidaan laskevan kahdeksan seuraavaa kalenterivuotta kattavan tarkastelujakson aikana kohti julkisen talouden pitkän aikavälin tavoitetta keskimäärin vähintään 0,75 prosenttiyksikköä vuosittain tai pysyvän tavoitetta pienempänä.

Finanssipoliittinen sääntö:

Valtioneuvosto asettaa tavoitteen, jota koskee korjausmekanismi

- Tavoite valtion- ja paikallishallinnon yhteenlasketulle (julkista velkaa kerryttävät sektorit) rahoitusasemalle
- **Vaalikauden neljän vuoden tavoite** asetetaan vaalikauden alussa vaalikauden viimeiselle vuodelle
- **Kolmiosainen asteittain tiukentuva korjausmekanismi:**
 - Itsenäisen finanssipolitiikan valvojan kokonaisarvio → VN comply or explain
 - EU:n liiallisen alijäämän menettely: SEUT 126(6) & 126(7) → selonteko SEUT 126(9) tai 126(11) → tiedonanto

Valtioneuvoston arvio rahoitusasematavoitteen saavuttamista perustuen kokonaisarvioon

Ennakkovaroitussäännös:
Koko julkisen talouden kuluvan tai seuraavan vuoden arvioitu nimellinen rahoitusasema suhteessa BKT:hen ei saa olla heikompi kuin -2,5 prosenttia

Finanssipoliittinen sääntö

Finanssipoliittinen sääntö = tavoite + korjausmekanismi

- Finanssipoliittiseen sääntöön kuuluu vaalikauden tavoite ja sitä koskeva korjausmekanismi
- Tavoite asetetaan **valtiontalouden ja paikallishallinnon yhteenlasketulle rahoitusasemalle suhteessa BKT:hen**, toisin sanoen velkaa julkiseen talouteen tuottaville tai potentiaalisesti tuottaville sektoreille
- Vaalikauden tavoite asetetaan **vaalikauden viimeiselle vuodelle** vaalikauden ensimmäisessä julkisen talouden suunnitelmassa, jossa esitetään myös **tarvittavat toimet**
- Tavoite tulee asettaa siten, että
 1. se edistää EU-viitearvojen noudattamista;
 2. se täyttää vähintään nettomenopolun vaatimukset;
 3. vaalikauden tavoite edistää ylivaalikautisen tavoitteen saavuttamista; ja
 4. ylivaalikautinen tavoite on asetettava, ellei 1 tai 2 kohdassa edellytetä tätä vaativamman rahoitusasematavoitteen asettamista, siten, että julkisyhteisöjen velan suhteessa bruttokansantuotteeseen arvioidaan laskevan kahdeksan seuraavaa kalenterivuotta kattavan tarkastelujakson aikana kohti 1 §:ssä mainittua julkisen talouden pitkän aikavälin tavoitetta keskimäärin vähintään 0,75 prosenttiyksikköä vuosittain tai pysyvän tavoitetta pienempänä.

Korjausmekanismi – IFIn kokonaisarvio

Korjausmekanismin ensimmäinen osa perustuisi **itsenäisen finanssipoliittisen valvojan (IFI) kokonaisarvioon**.

- IFI laatii ja julkistaa säännöllisesti kokonaisarvion julkista taloutta vaalikaudella ohjaavan rahoitusasematavoitteen saavuttamisesta
- Arvioinnissa otetaan erityisesti huomioon:
 1. rahoitusasematavoitteen saavuttaminen
 2. valtioneuvoston julkisen talouden suunnitelmassa (JTS) yksilöidyt tai niitä julkistaloudellisesta vaikutukseltaan vastaavat toimenpiteet vaalikaudelle asetettavan rahoitusasematavoitteen saavuttamiseksi
 3. onko valtion- ja paikallishallinnon kuluvalle tai tulevalle vuodelle arvioitu yhteenlaskettu nimellinen alijäämä suhteessa bruttokansantuotteeseen on heikompi kuin 2,5 prosenttia
- Jos finanssipolitiikan valvoja katsoo laatimansa kokonaisarvion perusteella, että vaalikaudelle asetettavaa rahoitusasematavoitetta ei saavuteta eikä tavoitteesta poikkeamiseen ole hyväksyttäviä perusteita, valvoja esittää valtioneuvostolle arvion tarvittavien korjaavien toimenpiteiden mittaluokasta ja aikataulusta
- Valtioneuvoston tulee tehdä päätös, jossa selostetaan toimenpiteet, joilla poikkeama korjataan. Jos toimia ei tehdä, valtioneuvoston tulee julkisesti kahden kuukauden sisällä selittää, miksi toimia ei tehdä (EU:sta tuleva ns. *comply or explain* -periaate)

Kansallinen finanssipoliittinen sääntökehikko

Julkisen taloudenhoidon tavoite: enintään 60 % ja pitkällä aikavälillä 40 % BKT:sta

Reunaehdot:

- 1) Edistää EU-viitearvojen noudattamista
- 2) Täyttää vähintään kansallisen keskipitkän aikavälin suunnitelman mukaiset sitoumukset.
- 3) Vaalikauden tavoite: edistää ylivaalikautisen tavoitteen saavuttamista.
- 4) Ylivaalikautinen tavoite: julkisyhteisöjen velan suhteessa bruttokansantuotteeseen arvioidaan laskevan kahdeksan seuraavaa kalenterivuotta kattavan tarkastelujakson aikana kohti julkisen talouden pitkän aikavälin tavoitetta keskimäärin vähintään 0,75 prosenttiyksikköä vuosittain tai pysyvän tavoitetta pienempänä

Finanssipoliittinen sääntö:

Valtioneuvosto asettaa tavoitteen, jota koskee korjausmekanismi

- Tavoite valtion- ja paikallishallinnon yhteenlasketulle (julkista velkaa kerryttävät sektorit) rahoitusasemalle
- **Vaalikauden neljän vuoden tavoite** asetetaan vaalikauden alussa vaalikauden viimeiselle vuodelle
- **Kolmiosainen asteittain tiukentuva korjausmekanismi:**
 - Itsenäisen finanssipolitiikan valvojan kokonaisarvio → VN comply or explain
 - EU:n liiallisen alijäämän menettely: SEUT 126(6) & 126(7) → selonteko SEUT 126(9) tai 126(11) → tiedonanto 1

Valtioneuvoston arvio rahoitusasematavoitteen saavuttamista perustuen kokonaisarvioon

Ennakkovaroitussäännös:
Koko julkisen talouden kuluvan tai seuraavan vuoden arvioitu nimellinen rahoitusasema suhteessa BKT:hen ei saa olla heikompi kuin -2,5 prosenttia

Säädösehdotukset

The background features several abstract, flowing teal lines that intersect and curve across the white space, creating a modern and dynamic aesthetic.

Lakiluonnos julkisen talouden hoitamisesta

Abstract teal line art consisting of several curved lines that intersect and sweep across the page, creating a dynamic, organic feel. The lines are of varying thickness and curve in different directions, some entering from the left and others from the right.

1 § Julkisen taloudenhoidon pitkän aikavälin tavoite

Julkisen taloudenhoidon tavoitteena on, että julkisyhteisöjen velka suhteessa bruttokansantuotteeseen on enintään 60 prosenttia ja pitkällä aikavälillä enintään 40 prosenttia. Julkisen talouden hoitamisen on edistettävä tavoitetta.

2 § EU-lainsäädäntöön perustuva keskipitkän aikavälin suunnitelma

Valtioneuvosto laatii talouspolitiikan tuloksellisesta yhteensovittamisesta ja monenvälisestä julkisen talouden valvonnasta sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1263 mukaisen keskipitkän aikavälin suunnitelman viipymättä nimittämisensä jälkeen. Luonnos keskipitkän aikavälin suunnitelmaksi sisällytetään hallitusohjelmaan.

3 § Julkisen talouden hoitoa ohjaavien tavoitteiden asettaminen

Julkisen talouden hoitoa ohjataan valtioneuvoston asettamilla valtion- ja paikallishallinnon yhteenlaskettua nimellistä rahoitusasemaa koskevilla tavoitteilla. Vaalikauden neljän vuoden tavoite asetetaan vaalikauden alussa vaalikauden viimeiselle vuodelle.

Ylivaalikautinen kahdeksan vuoden tavoite asetetaan vaalikauden puoliväliin mennessä keskimääräisenä rahoitusasemana tulevalle kahdeksan vuoden ajanjaksolle.

Valtioneuvoston on:

1. asetettava rahoitusasematavoitteet siten, että ne edistävät Euroopan unionin toiminnasta tehtyihin sopimuksiin liitetystä pöytäkirjassa 12 mainittujen alijäämää ja velkaa koskevien viitearvojen noudattamista;
2. asetettava rahoitusasematavoitteet siten, että tavoitteet täyttävät vähintään 2 §:ssä mainitun suunnitelman mukaiset sitoumukset;
3. asetettava vaalikauden rahoitusasematavoite siten, että se edistää ylivaalikautisen rahoitusasematavoitteen saavuttamista; ja
4. asetettava ylivaalikautinen rahoitusasematavoite, ellei 1 ja 2 kohta edellytä tätä vaativamman rahoitusasematavoitteen asettamista, siten, että julkisyhteisöjen velan suhteessa bruttokansantuotteeseen arvioidaan laskevan kahdeksan seuraavaa kalenterivuotta kattavan tarkastelujakson aikana kohti 1 §:ssä mainittua julkisen talouden pitkän aikavälin tavoitetta keskimäärin vähintään 0,75 prosenttiyksikköä vuosittain tai pysyvän tavoitetta pienempänä.

Valtioneuvosto asettaa vaalikauden alussa parlamentaarisen työryhmän valmistelemaan samalla vaalikaudella asetettavaa ylivaalikautista tavoitetta ja seuraavalla vaalikaudella asetettavaa vaalikauden tavoitetta.

Tämän pykälän 2 momentin 3 ja 4 kohdassa säädetyistä ehdoista voidaan väliaikaisesti poikkeuksellisissa kriisitilanteissa, joihin valtioneuvosto ei voi vaikuttaa ja joilla on merkittävä vaikutus julkiseen talouteen, edellyttäen, että poikkeaminen ei vaaranna julkisen talouden kestävyttä pitkällä aikavälillä. Jäljempänä 7 §:ssä tarkoitettu finanssipolitiikan valvoja tekee arvion poikkeamiselle esitetyistä perusteluista, poikkeamisen kestosta ja suuruudesta sekä tämän vaikutuksesta julkisen talouden kestävyteen.

4 § Julkisen talouden suunnitelma ja valtion talousarvio

Valtioneuvosto laatii julkisen talouden suunnitelman vaalikaudeksi viipymättä 2 §:ssä mainitun suunnitelman laatimisen jälkeen. Suunnitelman tulee sisältää 3 §:ssä tarkoitettu vaalikauden rahoitusasematavoite sekä toimenpiteet sen saavuttamiseksi. Valtioneuvosto tarkistaa julkisen talouden suunnitelman vuosittain seuraavaksi neljäksi vuodeksi.

Edellä 3 §:ssä tarkoitettu ylivaalikautinen tavoite asetetaan vaalikauden puolivälissä laadittavassa julkisen talouden suunnitelman tarkistuksessa.

Vaalikauden rahoitusasematavoite ja julkisen talouden suunnitelma otetaan huomioon valtion talousarvion valmistelussa

5 § Valtioneuvoston arvio julkisen talouden hoitoa vaalikaudella ohjaavan tavoitteen saavuttamisesta

Valtioneuvosto laatii kokonaisarvion 3 §:n nojalla asettamansa vaalikauden rahoitusasematavoitteen saavuttamista vähintään julkisen talouden suunnitelman vuosittaisen tarkistuksen ja valtion talousarvioesityksen valmistelun yhteydessä.

Valtioneuvosto ryhtyy tarpeellisiksi katsomiinsa julkisen talouden vakautta ja kestävyyttä korjaaviin toimenpiteisiin, jos kokonaisarvion mukaan rahoitusasematavoitetta tultaisiin rikkomaan tai jos koko julkisen talouden kuluvan tai seuraavan vuoden arvioitu nimellinen rahoitusasema suhteessa bruttokansantuotteeseen on heikompi kuin -2,5 prosenttia taikka jos Euroopan unionin komissio tai neuvosto on jäsenvaltioiden talouspolitiikkojen monenvälisen valvonnan yhteydessä arvioinut olevan olemassa riski, että Suomi poikkeaa neuvoston Suomelle 2 §:ssä tarkoitetun asetuksen nojalla hyväksymästä nettomenopolusta.

6 § Korjausmekanismi

Jäljempänä 7 §:ssä tarkoitettu finanssipolitiikan valvoja laatii ja julkistaa säännöllisesti kokonaisarvion julkista taloutta vaalikaudella ohjaavan rahoitusasematavoitteen saavuttamisesta. Arvioinnissa otetaan huomioon erityisesti, onko valtioneuvosto tehnyt julkisen talouden suunnitelmassa yksilöidyt tai niitä julkistaloudelliselta vaikutukseltaan vastaavat toimenpiteet ja onko koko julkisen talouden kuluvan tai seuraavan vuoden arvioitu nimellinen rahoitusasema suhteessa bruttokansantuotteeseen on heikempi kuin -2,5 prosenttia. Jos finanssipolitiikan valvoja katsoo laatimansa kokonaisarvion perusteella, että rahoitusasematavoitetta ei saavuteta eikä tavoitteesta poikkeamiseen ole hyväksyttäviä perusteita, valvoja esittää valtioneuvostolle arvion tarvittavien korjaavien toimenpiteiden mittaluokasta ja aikataulusta.

Jos valtioneuvosto ei ryhdy finanssipolitiikan valvojan 1 momentin nojalla esittämiin toimenpiteisiin, valtioneuvoston tulee julkisesti perustella menettelynsä kahden kuukauden kuluessa finanssipolitiikan valvojan arvion antamisesta.

Jos Euroopan unionin neuvosto on tehnyt Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 126 artiklan 6 kohdan mukaisen Suomea koskevan päätöksen liiallisesta alijäämästä, valtioneuvoston tulee ryhtyä artiklan 7 kohdan nojalla Suomelle annettujen suositusten mukaisiin tai niitä julkistaloudellisilta vaikutuksiltaan vastaaviin toimenpiteisiin suositusten mukaisessa määrääjassa sekä antaa asiasta eduskunnalle selonteko. Selonteon tulee sisältää selostus tarvittavista lainsäädäntö- ja muista toimenpiteistä.

Jos Euroopan unionin neuvosto on tehnyt Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 126 artiklan 9 kohdan mukaisen Suomea koskevan päätöksen tai ryhtynyt artiklan 11 kohdan mukaisiin toimenpiteisiin, valtioneuvoston tulee antaa tiedonanto tarvittavista lisätoimista.

7 § Valvonta ja toimenpiteet valvontakannanottojen johdosta

Tämän lain noudattamista valvoo talouspolitiikan arviointineuvosto.
Talouspolitiikan arviointineuvostosta säädetään siitä annetussa laissa (/).

Jos valtioneuvosto ei ryhdy talouspolitiikan arviointineuvoston siitä annetun lain 1 §:n 2 momentin 1, 3, 4 tai 6 kohtien nojalla esittämiin toimenpiteisiin, valtioneuvoston tulee julkisesti perustella menettelynsä kahden kuukauden kuluessa finanssipolitiikan valvojan arvion antamisesta.

8 § Asetuksenantovaltuus

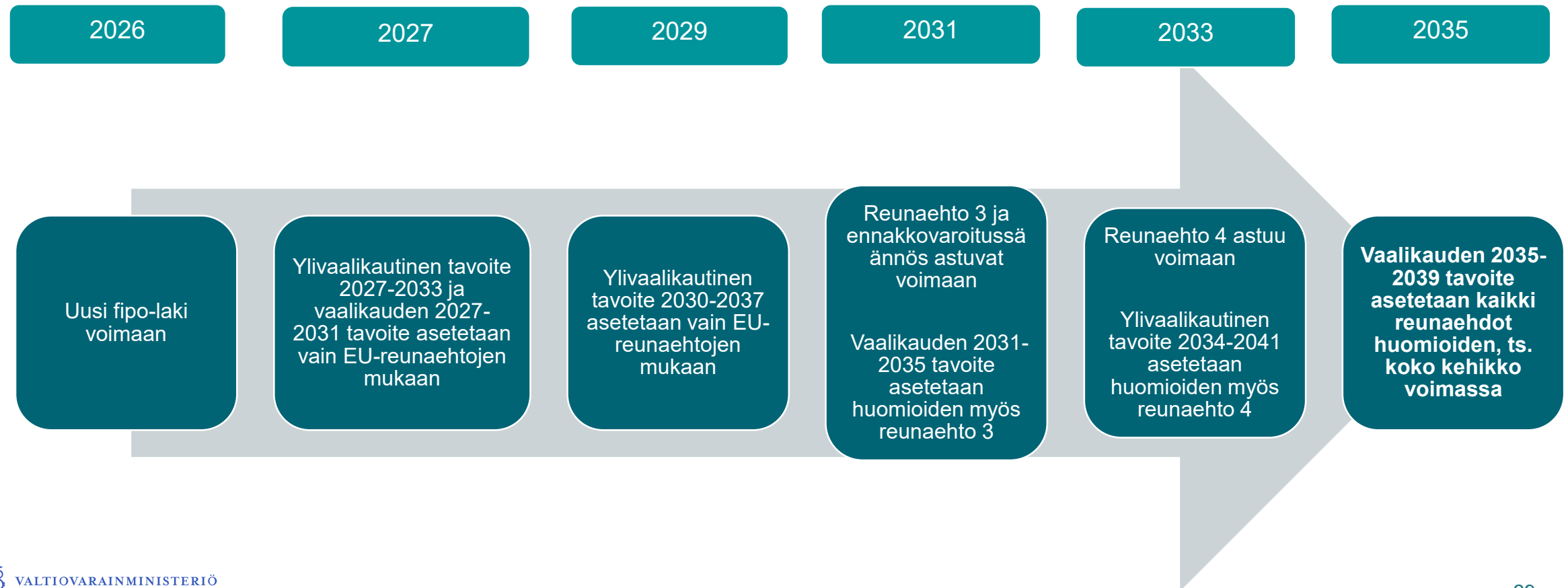
Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää valtioneuvoston tekemässä julkisen talouden monivuotisessa suunnittelussa käytettävien julkisen talouden ja sen alasektoreiden tuloja, menoja, alijäämää, velkaa ja muita vastaavia seikkoja koskevien finanssipoliittisten tavoitteiden asettamisesta, tavoitteiden asettamisessa ja niiden saavuttamisen arvioinnissa käytettävistä ennuste-, tilasto- ja muista tiedoista sekä tavoitteiden saavuttamiseksi tarpeellisten valtioneuvoston toimenpiteiden suunnittelusta.

9 § Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2026. Sen 3 §:n 2 momentin 3 kohta, 5 §:n 2 momentin säännös, jonka mukaan valtioneuvosto ryhtyy tarpeellisiksi katsomiinsa julkisen talouden vakautta ja kestävyyttä korjaaviin toimenpiteisiin, jos koko julkisen talouden kuluvalle tai tulevalle vuodelle arvioitu nimellinen rahoitusasema suhteessa bruttokansantuotteeseen on heikompia kuin -2,5 prosenttia, ja 6 §:n 2 momentin toisen virkkeen säännös, jonka mukaan finanssipolitiikan valvoja ottaa arvioinnissaan huomioon erityisesti, onko koko julkisen talouden kuluvalle tai tulevalle vuodelle arvioitu nimellinen rahoitusasema suhteessa bruttokansantuotteeseen heikompia kuin -2,5 prosenttia, tulevat kuitenkin voimaan 1 päivänä tammikuuta 2031. Lain 3 §:n 2 momentin 4 kohta tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2033.

Lain 3 §:n 1 momentissa tarkoitettu ylivaalikautinen tavoite asetetaan ensimmäisen kerran vaalikauden 2027 ensimmäisessä julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2027-2033.

Tavoitteenasettelu siirtymääjät huomioden

Lakiluonnos talouspolitiikan arviointineuvostosta

Abstract teal line art consisting of several curved lines that sweep across the page, creating a sense of movement and design.

1 § Asema ja tehtävät

Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen yhteydessä on riippumaton talouspolitiikan arviointineuvosto.

Arviointineuvosto suorittaa tehtävänsä itsenäisesti eikä ota vastaan ohjausta ulkopuolisilta.

Arviointineuvoston tehtävänä on:

1. valvoa julkisen talouden hoitamisesta annetun lain (/) 3–5 §:ien noudattamista sekä laatia mainitun lain 6 §:n 1 momentissa tarkoitetut arviot;
2. arvioida talouspolitiikalle asetettujen tavoitteiden saavuttamista sekä talouspolitiikan vaikutuksia erityisesti taloudellisen kasvun ja vakauden, työllisyyden ja julkisen talouden pitkän ajan kestävyyskannalta;
3. arvioida julkisen talouden ohjausmenettelyiden yhtenäisyyttä, johdonmukaisuutta ja vaikuttavuutta;
4. laatia:
 - a) talouspolitiikan tuloksellisesta yhteensovittamisesta ja monenvälisestä julkisen talouden valvonnasta sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1263 11 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä alakohdassa ja 15 artiklan 3 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettu lausunto artiklakohdissa mainitusta ajankohdasta lukien; ja
 - b) valtiovarainministeriön pyynnöstä edellä mainitun asetuksen 23 artiklassa tarkoitettu arviointi ja analyysi sekä liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn täytäntöönpanon nopeuttamisesta ja selkeyttämisestä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1467/97, sellaisena kuin on se muutettu asetuksella (EU) 2024/1264, 3 artiklan 5 kohdan mukainen ei-sitova erillinen selvitys;
5. osallistua pyynnöstä eduskunnan ja sen valiokuntien järjestämiin kuulemisiin ja keskusteluihin; ja
6. vahvistaa valtiovarainministeriön ennustetoiminnasta vastaavalla osastolla laaditut valtion talousarvioesityksen ja julkisen talouden suunnittelun perustana olevat makrotalouden ennusteet.

Arviointineuvosto antaa eduskunnalle vuosittain helmikuun loppuun mennessä kertomuksen, joka sisältää 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetut arviointineuvoston valvontakannanotot ja arviot. Lisäksi arviointineuvosto voi antaa eduskunnalle tarvittaessa erilliskertomuksia.

2 § Kokoonpano

Arviointineuvostoon kuuluvat puheenjohtaja ja neljä muuta jäsentä. Puheenjohtajan ja jäsenten tulee edustaa taloustieteen eri alojen korkeatasoista tieteellistä *tai merkittävää talouspolitiikan* asiantuntemusta.

3 § Asettaminen ja toimikausi

Valtioneuvosto määrää arviointineuvoston puheenjohtajan ja jäsenet valtiovarainministeriön esityksestä neljän vuoden toimikaudeksi.

Valtiovarainministeriö pyytää yliopistojen taloustieteellisiltä yksiköiltä yhteisen ehdotuksen arviointineuvoston puheenjohtajaksi ja jäseniksi.

Valtiovarainministeriö voi poiketa yliopistojen ehdotuksesta ainoastaan painavista ja perustelluista syistä. Arviointineuvosto nimeää keskuudestaan varapuheenjohtajan.

Arviointineuvoston puheenjohtajaksi tai jäseneksi määrätty henkilö voi toimia neuvostossa yhtäjaksoisesti enintään kahdeksan vuotta.

4 § Arviointineuvoston toiminta

Arviointineuvosto kokoontuu puheenjohtajan tai hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtajan kutsusta.

Arviointineuvosto on päätösvaltainen, kun läsnä on puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan lisäksi vähintään kaksi jäsentä.

Asia ratkaistaan yksinkertaisella äänten enemmistöllä. Äänten mennessä tasan ratkaisee puheenjohtajan ääni.

Talouspolitiikan arviointineuvosto voi päättää ja muutoin käsitellä sille kuuluvia asioita osittain tai kokonaan sähköisessä toimintaympäristössä järjestetyssä kokouksessa. Sähköisessä kokouksessa arviointineuvoston on huolehdittava tietoturvallisuudesta ja siitä, etteivät salassa pidettävät tiedot ole ulkopuolisten saatavissa.

Sähköisen kokouksen edellytyksenä on, että kokouksen puheenjohtaja ja sihteeri voivat luotettavasti todentaa kokoukseen osallistuvat ja että kokoukseen osallistuva voi seurata kokouksen kulkua ja osallistua asioiden käsittelyyn.

5 § Sihteeristö

Arviointineuvostolla on asioiden valmistelua ja toimeenpanoa varten pääsihteerin johtama sihteeristö, joka on virkasuhteessa Valtion taloudelliseen tutkimuskeskukseen. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus nimittää pääsihteerin ja muut sihteeristöön kuuluvat virkamiehet arviointineuvoston esityksestä.

Pääsihteerin ja sihteeristöön kuuluvan muun virkamiehen kelpoisuusvaatimuksena on ylempi korkeakoulututkinto ja tehtävän edellyttämä perehtyneisyys.

6 § Työjärjestys

Arviointineuvoston tehtävistä ja toimivallasta sekä asioiden käsittelystä määrätään tarkemmin neuvoston hyväksymässä työjärjestyksessä.

7 § Tiedonsaantioikeus

Arviointineuvostolla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada valtion virastoilta ja laitoksilta tässä laissa säädettyjen tehtäviensä hoitamiseksi välttämättömät salassa pidettävät asiakirjat lukuun ottamatta julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) tai sen nojalla annettujen säännösten nojalla turvallisuusluokiteltavia asiakirjoja tai tietoja.

8 § Palkkiot ja korvaukset

Arviointineuvoston jäsenillä sekä arviointineuvoston kuulemalla asiantuntijalla on oikeus kohtuulliseen palkkioon. Palkkioiden perusteet vahvistaa valtiovarainministeriö.

Matkoista aiheutuvat kustannukset korvataan matkakustannusten korvaamisesta tehdyn valtion virka- ja työehtosopimuksen mukaisesti.

9 § Ulkoinen arviointi

Valtiovarainministeriö tilaa vähintään viiden vuoden välein arviointineuvoston toimintaa koskevan riippumattoman ulkoisen arvioinnin.

10 § Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2026.

Tämän lain 1 §:n 2 momentin 4 kohdan a alakohta tulee voimaan kuitenkin vasta 1 päivänä toukokuuta 2032. Ennen säännöksen voimaantuloa arviointineuvosto voi laatia omasta aloitteestaan tai valtiovarainministeriön pyynnöstä 1 §:n 2 momentin 4 kohdan a alakohdassa tarkoitettuja lausuntoja.

Ennen tämän lain voimaantuloa asetettu talouspolitiikan arviointineuvosto toimii tämän lain mukaisena talouspolitiikan arviointineuvostona toimikautensa loppuun saakka. Tämän jälkeen arviointineuvosto asetetaan yhden kerran siten, että puheenjohtajan ja yhden jäsenen toimikaudeksi määrätään viisi vuotta. Tämän jälkeen puheenjohtaja ja kyseinen jäsen määrätään neljän vuoden toimikaudeksi 3 §:n 1 momentin mukaisesti.

Tämän lain 1 §:n 3 momentin säännöstä vuosittain eduskunnalle annettavasta kertomuksesta sovelletaan ensimmäisen kerran arviointineuvoston vuonna 2026 antamaan kertomukseen.

Arviointineuvoston riippumattomuuden vahvistaminen

- Lakiluonnoksen 1 §:n 1 momentin mukaan talouspolitiikan arviointineuvosto olisi riippumaton. Arviointineuvosto suorittaisi tehtävänsä itsenäisesti eikä ottaisi vastaan ohjausta ulkopuolisilta. Mainitut säännökset merkitsisivät muun muassa, että arviointineuvostoa ei ohjaisi eikä sen päätöksentekoon vaikuttaisi mikään ulkopuolinen taho. Arviointineuvosto myös tiedottaisi kannanotoistaan laissa säädetyt vaatimukset huomioon ottaen itsenäisesti sekä päättäisi itsenäisesti määrärahojensa käytöstä. Arviointineuvoston tarvitsema määräraha budjetoitaisiin erikseen vain arviointineuvoston toimintaan osoitetuksi. Arviointineuvoston riippumattomuutta koskevalla säännöksellä pantaisiin täytäntöön muutetun budjettikehysdirektiivin 8 a artiklan 4 kohdan alakohdat a–c.
- Lakiluonnoksen 3 §:n mukaan valtioneuvosto määräisi neuvoston puheenjohtajan ja jäsenet valtiovarainministeriön esityksestä neljän vuoden toimikaudeksi. Valtiovarainministeriö pyytäisi yliopistojen taloustieteellisiltä yksiköiltä yhteisen ehdotuksen arviointineuvoston puheenjohtajaksi ja jäseniksi. Valtiovarainministeriö voisi poiketa yliopistojen ehdotuksesta ainoastaan painavista ja perustelluista syistä.
- Lakiluonnokseen on lisätty arviointineuvoston tiedonsaantioikeutta vahvistava 7 §.
- Lakiluonnokseen lisätyn 9 §:n mukaan valtiovarainministeriö tilaisi arviointineuvoston toimintaa koskevan riippumattoman ulkoisen arvioinnin vähintään viiden vuoden välein. Säännöksellä pantaisiin täytäntöön budjettikehysdirektiivin 8 a artiklan 4 kohdan e alakohdassa säädetty vaatimus itsenäisten finanssipolitiikan instituutioiden säännöllisestä ulkoisesta arvioinnista, josta vastaavat riippumattomat arvioijat.

Parlamentaarinen menettely

Abstract teal line art consisting of several curved lines that intersect and sweep across the page, creating a dynamic, organic feel. The lines are of varying thickness and curve in different directions, some entering from the left and others from the right.

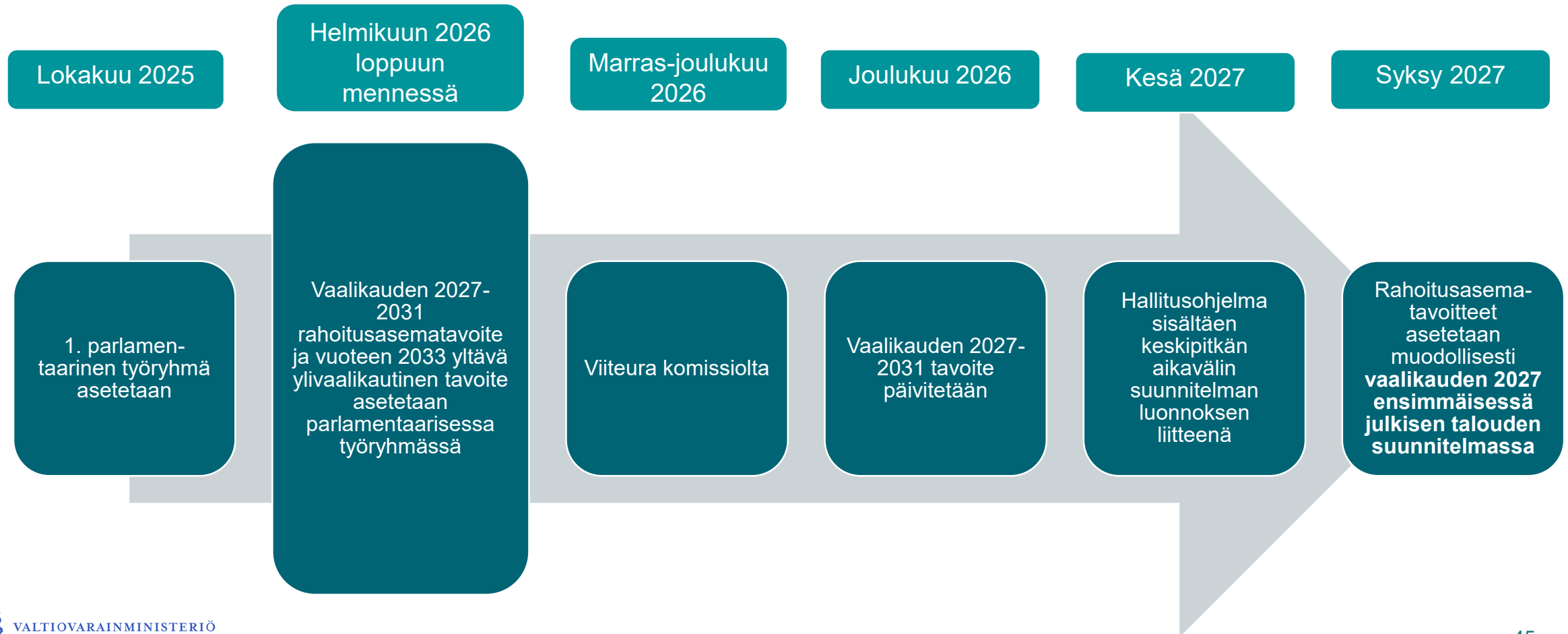
Parlamentaarisen työryhmän asettaminen

- Puolueiden julkisen talouden hoitamisesta tehdyn parlamentaarisen sopimuksen mukaan rahoitusasemataavoitteista sovitaan parlamentaarisella menettelyllä
 - Uuden finanssipoliittisen lain mukaiset **rahoitusasemataavoitteet valmistelee parlamentaarinen työryhmä.**
 - Parlamentaarinen työryhmä nimitetään kunkin vaalikauden alussa.
 - Valtiovarainministeriö toimii työryhmän sihteeristönä
- Kulloinkin asetetun rahoitusasemataavoitteen tulee täyttää kansallisessa lainsäädännössä ja EU-säännöissä mainitut edellytykset. Julkisen talouden tunnuslukuja ei saa keinotekoisesti parantaa omaisuuden myyntituloilla tai muilla keinoilla. Parlamentaarinen työryhmä asettaa omaisuuden myyntitulojen hyödyntämiseen hyväksyttävän liikkumavaran.
- Kukin hallitus laatii oman suunnitelman rahoitusasemataavoitteen saavuttamiseksi. Päätösten tulee perustua valtiovarainministeriön riippumattomasti laadittuihin vaikutusarvioihin julkisen talouden vaikutuksista.

Parlamentaarisen työryhmän tehtävät

- seurata Suomen talouden kehitystä julkisen talouden kestävyys- ja asetettujen tavoitteiden sekä muusta lainsäädännöstä tulevien velvoitteiden näkökulmasta
- asettaa julkisen talouden ylivaalikautinen rahoitusasemataavoite 8 vuodelle
- asettaa rahoitusasemataavoite seuraavalle vaalikaudelle (4v)
- seurata rahoitusasemataavoitteen toteutumista vuosittain
- osana talouden seurantaa käsitellä mahdolliset finanssipolitiikan valvojan fipo-lain mukaiset raportit poikkeamista, poikkeaman syyt sekä valtioneuvoston selostus mahdollisista poikkeamista ja valvojan huomioista
- seurata tämän sopimuksen toteutumista
- arvioida julkisen talouden hoitamista koskevan lainsäädännön muutostarpeita

Ensimmäisen parlamentaarisen prosessin aikataulu

Parlamentaarinen menettely rahoitusasematavoitteiden asettamiseksi 2027 →

Itsenäinen finanssipolitiikan valvoja

Abstract teal line art consisting of several curved lines that intersect and sweep across the page, framing the central text.

Talouspolitiikan arviointineuvostosta Suomen ainoa itsenäinen finanssipolitiikan valvoja (IFI)

- Itsenäisten finanssipolitiikan valvojien (IFI) rooli ja tehtävät kasvoivat EU:n finanssipoliittisten sääntöjen uudistuksessa.
- EU-lainsäädännöstä seuraavat IFI-tehtävät ja finanssipoliittisen lain valvonta osoitettaisiin talouspolitiikan arviointineuvostolle (TPAN), josta säädettäisiin jatkossa asetuksen sijaan lailla.
- Talousarvioesityksen ja julkisen talouden suunnittelun perustana olevat makrotalousennusteet laadittaisiin myös jatkossa riippumattomasti VM:n kansantalousosastolla ja TPAN vahvistaisi itsenäisenä finanssipolitiikan valvojana nämä ennusteet.
- Muutoksen jälkeen Suomessa olisi vain yksi itsenäinen finanssipolitiikan valvoja
- TPAN:n riippumattomuutta, ml. nimittämiskäytännöt vahvistetaan HE:ssa

The background features several thick, dark teal lines that curve and intersect across the white space, creating an abstract, organic pattern. One line starts from the left edge and curves downwards towards the bottom right. Another line starts from the bottom left and curves upwards towards the right. A third line starts from the bottom right and curves upwards towards the top right. These lines intersect to form a series of open, teardrop-like shapes.

Alustavia arvioita taloudellisista vaikutuksista

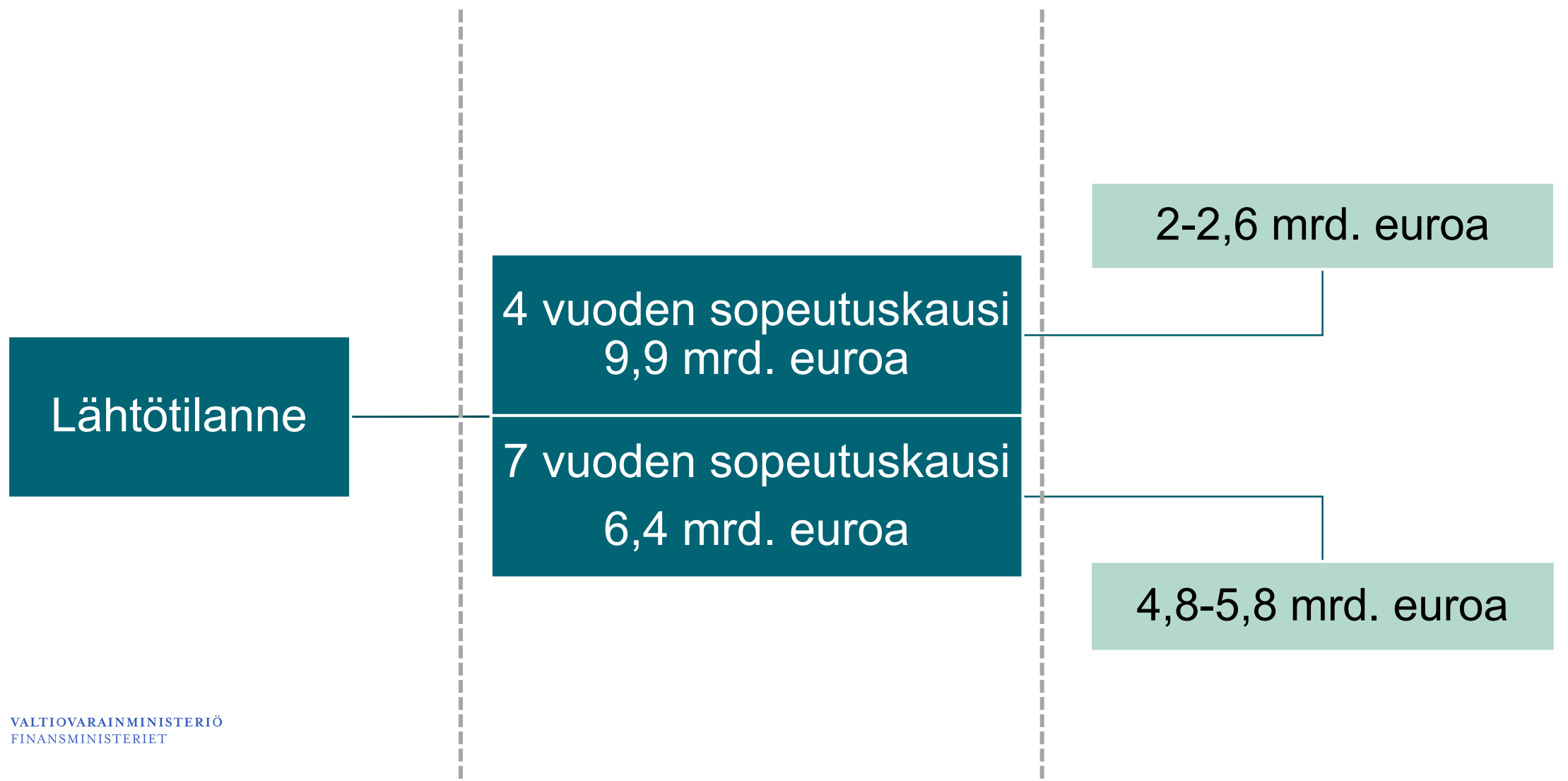
Arvio ensimmäisistä rahoitusasemataavoitteista

- Ennaltaehkäisevän osan mukaisten vaatimusten arvioiminen etukäteen on vaikeaa, sillä vaatimukset perustuvat useaan julkisen talouden velkakehitystä arvioivaan skenaarioon, joiden tulokset muuttuvat ajassa -> on siis hyvin mahdollista, että molempien vaalikausien finanssipoliittista tavoitteenasettelua varten saatavat komission viiteurat poikkeavat seuraavassa esitetyistä laskelmista.
- Arvio ylivaalikautisesta tavoitteesta: Valtion ja paikallishallinnon yhteenlasketun rahoitusaseman seitsemän vuoden (2027–2033) keskiarvo ja sen mukainen vähimmäisarvo ylivaalikautiselle rahoitusasemataavoitteelle vuosille 2027–2033 olisi -2,4 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen (neljän vuoden sopeutuskaudella) tai -3,0 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen (seitsemän vuoden sopeutuskaudella).
- Vaalikauden 2027–2031 rahoitusasemataavoite vuodelle 2031: Valtion ja paikallishallinnon yhteenlaskettu rahoitusasema olisi vähintään -1,3 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen, jos sopeutuskausi olisi neljä vuotta, ja -2,3 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen, jos sopeutuskausi olisi seitsemän vuotta.

Alustavia arvioita komission viiteurien vaikutuksista

2027–2031

2031–2035

Laskelmien oletukset

- Peruskenaariossa bruttokansantuotteen volyymi kasvaa vuosina 2028–2031 vuosittain keskimäärin 1,6 prosenttia ja bruttokansantuotteen arvo keskimäärin 3,4 prosenttia. Vuosina 2032–2035 bruttokansantuotteen volyymi kasvaa keskimäärin 1,5 prosenttia ja bruttokansantuotteen arvo keskimäärin 3,5 prosenttia.
- Puolustusmenojen on oletettu laskelmissa kasvavan 3,5 prosenttiin asteittain vuosina 2032–2035.
- Neuvoston hyväksymä kansallinen poikkeuslauseke kasvavien puolustusmenojen johdosta on voimassa vielä vuonna 2028.
- Suomen on oletettu pysyvän ennaltaehkäisevän osan piirissä eikä joutuvan liiallisen alijäämän menettelyyn.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos!

MARKETTA.HENRIKSSON@GOV.FI